kardinál Richelieu (1585-1642) :)

Položil základy organizovanej spravodajskej služby vo Francúzsku. Založil tzv. Čierny kabinet (Cabinet Noir), ktorého úlohou bolo okrem iného, zachytávať a analyzovať korešpondenciu, ktorá by mohla viesť k odhaleniu protištátnych sprisahaní.

Počiatky kardinála Richelieu

Armand Jean du Plessis de Richelieu stúpal rýchlo po cirkevnom rebríčku, až bol v roku 1622 menovaný za kardinála. Slúžil však v prvom rade monarchii a čoskoro bol vďaka svojim kontaktom povolaný na francúzsky dvor. V roku 1624 sa stal prvým ministrom kráľa Ľudovíta XIII. (1601-1643) a v tejto pozícii zotrval až do svojej smrti v roku 1642.

Prejavil veľký talent pre politiku a strategické uvažovanie v momente konfliktu dvoch protichodných záujmov. V 17. storočí sužovali Francúzsko ekonomické krízy a nedôverčivosť obyvateľstva voči monarchii. Tú zosobňoval kráľ považovaný za arogantného muža, ktorý márnotratne rozhadzuje peniaze za luxus a veľkolepé oslavy. Aby mohol svoj drahý životný štýl financovať, krajinu výrazne zaťažoval daňami, čo samozrejme viedlo k jeho nepopularite medzi ľudom aj kráľovským dvorom.

Ľudovít XIII. nebol obrazom mocného vládcu, a preto potreboval po svojom boku niekoho, na koho sa mohol spoľahnúť a kto by odhalil pokusy o zradu a sprisahania. Touto osobou sa čoskoro stal Richelieu, ktorý bol kráľovi úplne oddaný, keďže reprezentoval monarchiu, ktorej bol kardinál veľkým patriotom.

Hugenotská hrozba a Veľká šifra

Najväčšie nebezpečenstvo pre kráľovu bezpečnosť predstavovali hugenoti, vetva protestantských kresťanov, ktorá mala pod kontrolou viaceré veľké mestá stredného a južného Francúzska, pričom tvorila silnú opozíciu voči katolíckej monarchii. V podstate boli štátom v štáte a snažili sa založiť vlastnú republiku, čomu chcel Richelieu zabrániť.

V roku 1626 kráľovo vojsko obliehalo v južnom Francúzsku jedno z centier hugenotov, ktorí sa po čase pokúsili spojiť so svojimi posilami prostredníctvom zašifrovanej správy. Tú sa však podarilo rozlúštiť miestnemu matematikovi, ktorý mal záľubu v tajných kódoch. Jeho meno bolo Antoine Rossignol (1600-1682). Na základe toho sa hugenoti vzdali a Rossignola do svojich služieb na dvore naverboval kardinál.

Richelieu mal v pláne vybudovať vo Francúzsku sieť špiónov podobnú tej v Anglicku. Preto po celej krajine rozmiestnil tajných agentov, ktorí mali odhaľovať pripravované hrozby. Ich výcvik bol zameraný na lúštenie kódov a šifier, ako aj rôzne metódy odpočúvania a vedenia výsluchu. Rossignol sa medzitým stal vrchným kryptológom a na kardinálov príkaz vytvoril šifru, ktorá bola takmer neprelomiteľná.

Prostredníctvom šifry si tajní agenti posielali správy s kardinálom. Veľká šifra sa ukázala byť tak úspešná, že ju používali aj nasledujúce francúzske vlády (až do začiatku 19. Storočia). Vychádzala z kódovacej tabuľky a šifru preto dokázali rozlúštiť len tí, ktorí tabuľku poznali. Kým iné šifry nahrádzali písmená číslami alebo symbolmi, v tejto nahradili jednotlivé písmená celé slabiky. Zároveň kódované správy obsahovali pasáže, ktoré nemali žiadny zmysel, a ktoré mali ešte viac zmiasť človeka, čo by sa ich pokúsil rozlúštiť.

Váha vedomostí

Kardinál bol presvedčený, že kráľovský dvor bol rodiskom mnohých sprisahaní, ktorých cieľom malo byť zvrhnutie kráľa a preto nechal vybudovať tajnú miestnosť hneď vedľa kráľovských komnát. Tá dostala meno

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Cabinet noire teda čierny kabinet a bola tajným oddelením monitorujúcim korešpondenciu a všetko dianie, ku ktorému na dvore dochádzalo. Len zasvätení vedeli o existencii miestnosti, ako aj o tom, kto v nej pracuje alebo čo sa v nej deje. Išlo prakticky o centrum tajnej služby priamo v srdci kráľovského paláca.

Richelieu vedel, že informácie znamenajú moc a aj na prvý pohľad nevýznamné znalosti o tom, kto mal na dvore s kým pomer, mohli prísť v správny moment vhod. Konkrétny obsah listov bol často menej dôležitý ako samotný fakt, ktorí členovia dvora medzi sebou udržiavali poštovú komunikáciu.

Víťazstvo nad hugenotmi

Pre kardinála bolo jednou z hlavných priorít vnútornej politiky zbaviť Francúzsko toho, čo nazýval „hugenotským prekliatím“. Hugenotov považoval za extrémistov so snahami o vytvorenie vlastného protestantského štátu a obával sa, že by si mohli vybudovať armádu, pod tlakom ktorej by katolícke Francúzsko padlo. Preto bolo zásadné zažehnať túto hrozbu skôr, než k nej reálne došlo.

V roku 1627 sa prístavné mesto na juhozápadnom pobreží Francúzska zvané La Rochelle otvorene vzbúrilo voči kráľovi a požadovalo nezávislosť. V meste sa v tom čase sústredila veľká časť tunajších hugenotov a kráľovo vojsko pod vedením Richelieu ho obkľúčilo. Prerušilo tak jeho zásobovanie, ako aj styk s okolitým svetom.

Po roku obliehania sa počet obyvateľov mesta zmenšil z 25 tisíc hugenotov na 5 tisíc ľudí oslabených hladom a chorobami. Vtedy kardinál nariadil, aby Ľudovít XIII. poviedol vojsko do rozhodujúceho útoku, čím si vylepšil obraz v očiach francúzskeho ľudu. Obliehanie La Rochelle bolo pre kardinála vrcholným úspechom, vďaka ktorému bola hugenotská hrozba zažehnaná a stabilita kráľovstva obnovená.

Mušketieri a sprisahanie šľachticov

Pre mnohých ľudí je kardinál Richelieu známy vďaka románu *Traja mušketieri* z pera spisovateľa Alexandre Dumasa (1802-1870) a nespočetným filmovým a seriálovým spracovaniam tohto príbehu. Hoci v zásade ide o romantickú a dobrodružnú fikciu len čiastočne založenú na historických faktoch, na dvore Ľudovíta XIII. skutočne existovali dve skupiny mušketierov. Prvá bola kráľovou osobnou strážou, kým druhá mala na starosti osobnú bezpečnosť kardinála Richelieu.

Medzi oboma skupinami dochádzalo k častým konfliktom, ktoré sa ešte vyostrili potom, čo boli neskôr spojení do spoločnej jednotky a ich vnútorné rozkoly napokon viedli aj k zániku funkcie mušketierov. Dovtedy však bola táto pozícia pre francúzsku nižšiu šľachtu vítaným spôsobom pre stúpanie po spoločenskom rebríčku.

Mušketiera možno považovať za univerzálneho vojaka, ktorý vedel používať mušketu, meč aj dýku a sprevádzal kráľa do boja v prvých radoch armády.

Počas svojej politickej kariéry sa kardinál len zriedkavo dopustil chýb, jednou z nich bolo, že prijal na kráľovskom dvore mladého markíza de Cinq-Mars, vlastným menom Henri Coiffier de Ruzé (1620-1642). Z markíza chcel Richelieu vytvoriť svojho špeha a kráľovho obľúbenca, ten však mal vlastné plány a už od svojho príchodu na dvor sa spriahol so skupinou vyššie postavených šľachticov, do ktorej spadal aj kráľov brat Gastón Orleánsky (1608-1660). Títo šľachtici plánujúci ozbrojenú rebéliu chceli zavraždiť kardinála a ukončiť tak spor so Španielskom, s ktorým spolupracovali. Markízov list smerujúci do Madridu bol však zadržaný a po predložení dôkazov proti jeho osobe bol Cinq-Mars popravený v Lyone.

Odkaz kardinála Richelieu

Vo svojej dobe bol kardinál obávanou aj nenávidenou postavou, aj jeho odporcovia však uznávali efektívnosť jeho činov. Podarilo sa mu vo Francúzsku nastoliť absolútnu monarchiu, odstrániť hugenotskú hrozbu a zabezpečiť krajine jednu z vedúcich pozícií v Európe. Vybudoval rozsiahlu špionážnu a informačnú sieť, bol majstrom intríg a oddane slúžil francúzskym záujmom.

Bol priam posadnutý poriadkom a vytvorením systému, ktorý sa mal riadiť presne stanovenými pravidlami a v ktorom mal každý poznať svoje miesto.

Kardinál Richelieu zomrel dňa 4. decembra 1642 v Paríži, pričom Ľudovít XIII. ho prežil iba o päť mesiacov dlhšie. Zo skromných počiatkov sa vypracoval na najmocnejšieho muža Francúzska a jednu najvplyvnejších osobností Európy. Zabezpečil spoločenské postavenie pre mnohých členov svojej rodiny a po svojej smrti zanechal rozsiahly majetok.

- http://www.magistra-historia.sk/majstri-spioni-davnych-cias-i/

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania